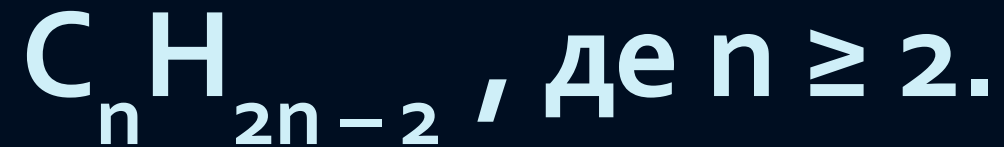

The background is a deep blue gradient. On the right side, a grid of thin, light blue lines curves inward, creating a perspective that suggests a tunnel or a vortex. The grid lines are more distinct and brighter in the foreground and fade into the dark blue background as they recede.

АЛКІНИ

Поняття та відомості про алкіни

Алкіни – вуглеводні, що містять в молекулі один або кілька потрійних зв'язків і відповідають загальній формулі.

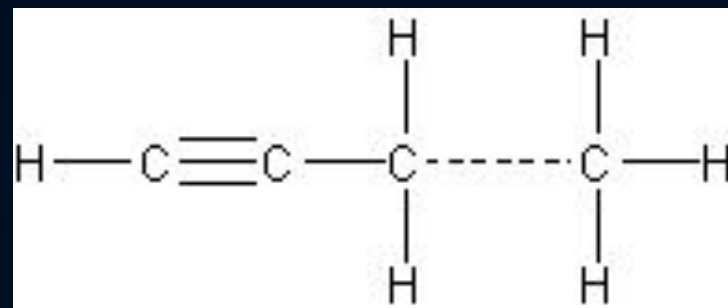
Алкіни відносяться до ненасичених вуглеводнів, так як їх молекули містять меншу кількість атомів гідрогену, ніж насичені вуглеводні.

Назви алкінів походять від назв алканів, при цьому суфікс -*ан* заміщається на суфікс -*ін*.

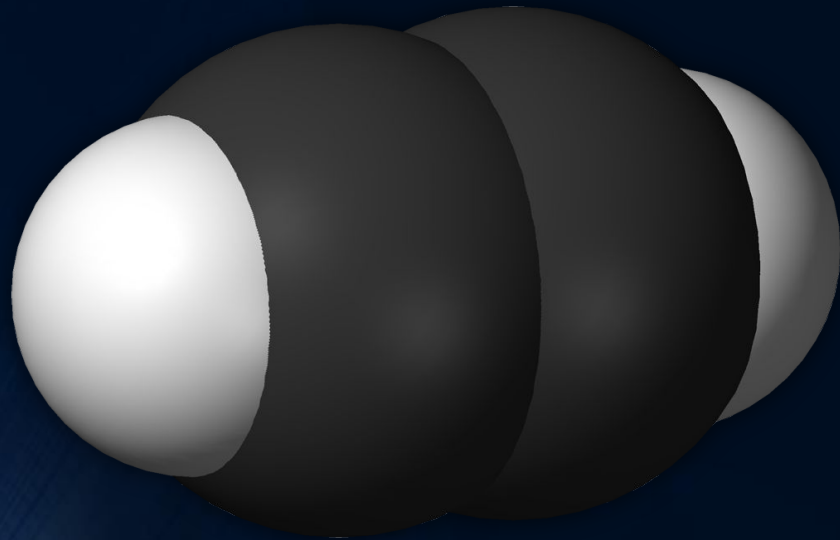
Перший представник гомологічного ряду алкінів — **ацетилен**

Електронна формула: $\text{H}:\text{C}::\text{C}:\text{H}$

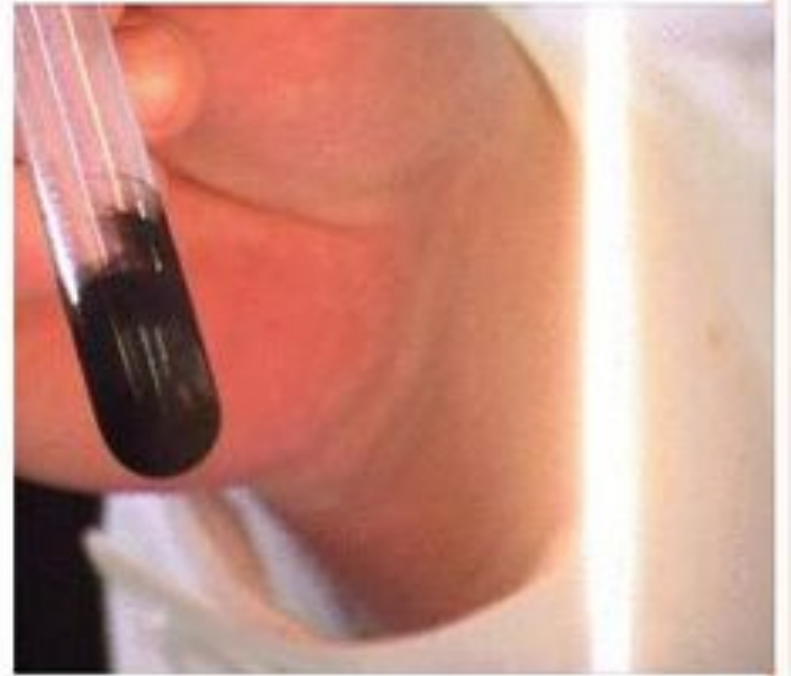
Структурна формула:

Ацетилен:

3D модель найпростішого алкіну
(ацетилену)
ненасичений вуглеводень з одним потрійним зв'язком

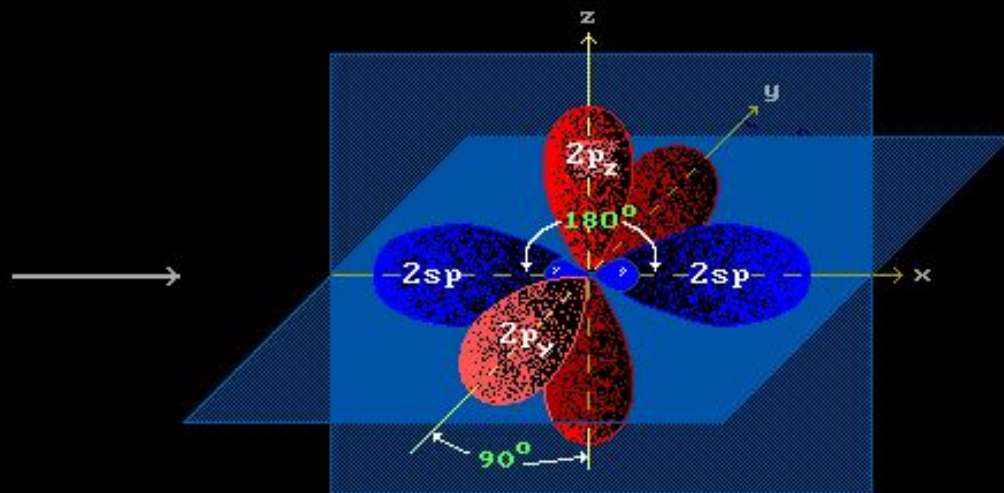
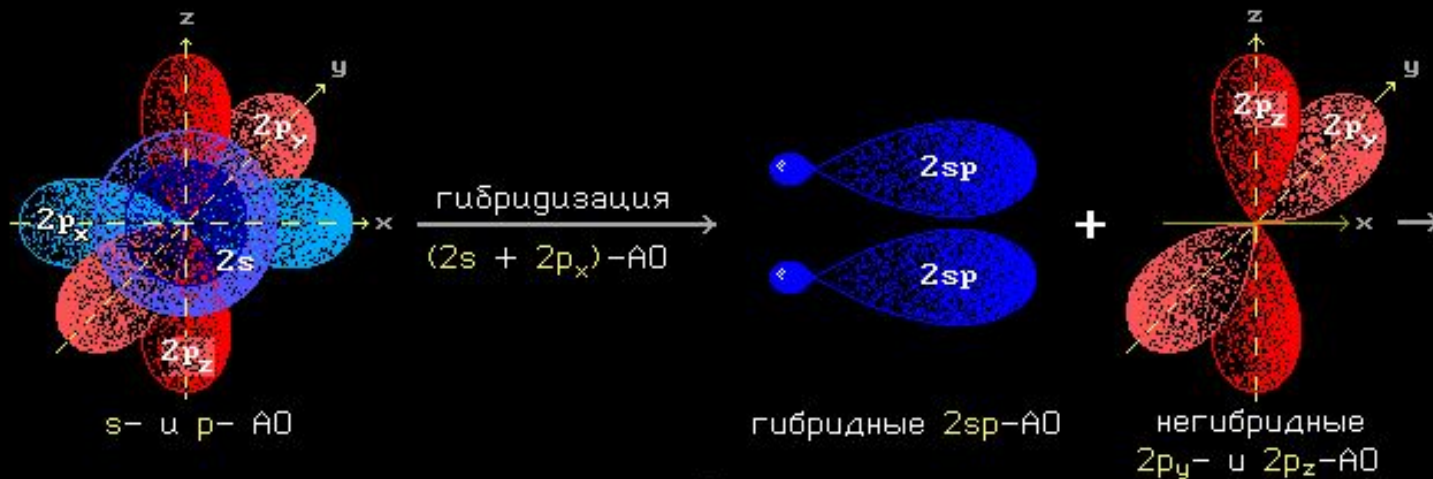
Ацетилен

Характеристика потрійного зв'язку:

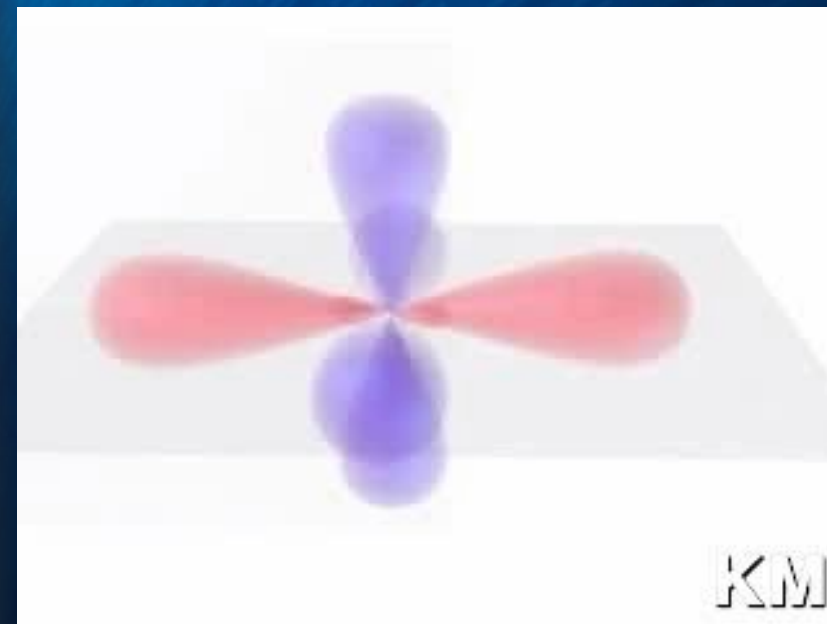
Вид гібридизації –	sp
Валентний кут –	180°
Довжина зв'язку C = C –	0,12 нм
Будова –	лінійна
Вид зв'язку –	ковалентний полярний
За типом перекриття хмар –	δ і 2π

Схема утворення sp -гібридних орбіталей:

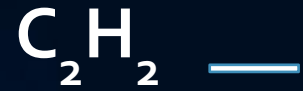
sp - Гібридизация

Пространственное расположение атомных орбиталей

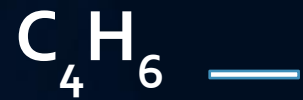
ГОМОЛОГІЧНИЙ РЯД АЛКІНІВ:

Етин

Пропин

Бутин

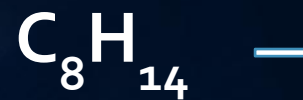
Пентин

Гексин

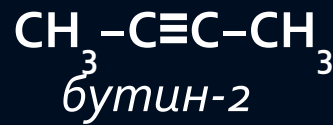
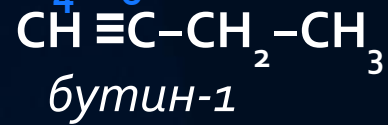
Гептин

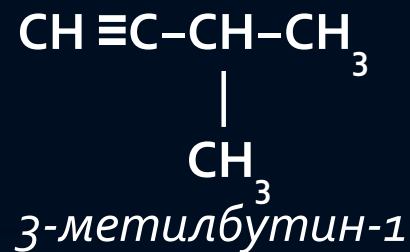
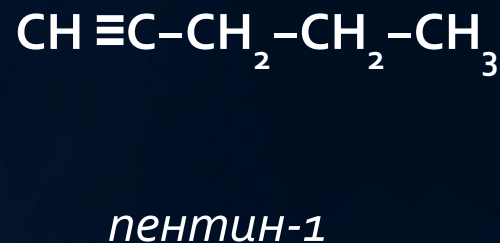
Структурна ізомерія алканів:

1. Ізомерія положення потрійного зв'язку (починаючи з

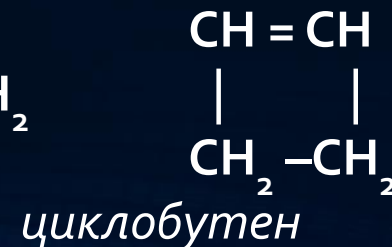
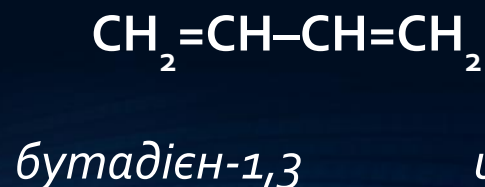
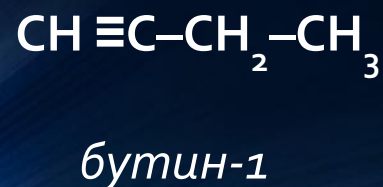
C_4H_6):

2. Ізомерія карбонового скелету (починаючи з C_5H_8):

3. Міжкласова ізомерія з алкадієнами і циклоалкенами,
(починаючи з C_4H_8):

Фізичні властивості

Фізичні властивості алкінів схожі на властивості алканів та алкенів. При звичайних умовах (C_2-C_4) — гази, (C_5-C_{16}) — рідини, починаючи із C_{17} — тверді речовини. Температури кипіння алкінів вищі, ніж у відповідних алкенів. Так, етилен має температуру кипіння $-103\text{ }^\circ\text{C}$, ацетилен кипить при $-83,6\text{ }^\circ\text{C}$; пропен і пропін відповідно при $-47\text{ }^\circ\text{C}$ і $-23\text{ }^\circ\text{C}$.

Розчинність нижчих алкінів у воді трохи вища, ніж алкенів та алканів, однак усе-таки вона дуже мала. Алкіни добре розчиняються в різних органічних розчинниках.

Хімічні властивості

Хімічні властивості ацетилену і його гомологів визначаються наявністю в їх молекулах потрійного зв'язку. Найбільш характерні для алкінів реакції приєднання.

Реакції приєднання:

1. Галогенування

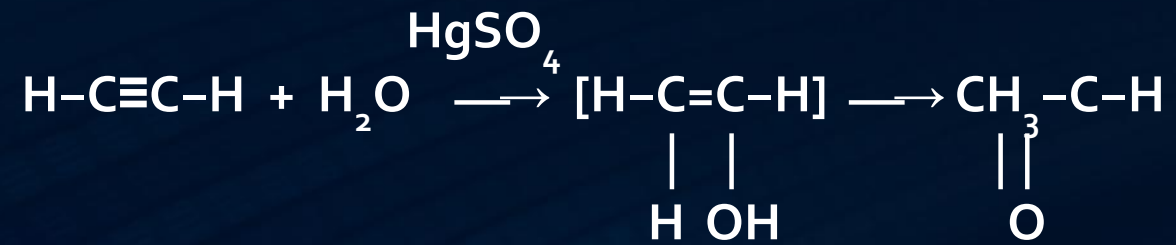
Знебарвлення бромної води є якісною реакцією на всі ненасичені вуглеводні.

2. Гідрогалогенування.

3. Гідрування.

4. Гідратація.

Окиснення

Ацетилен і його гомологи окиснюються перманганатом калію з розщепленням потрійного зв'язку і утворенням карбонових кислот.

Алкіни знебарвлюють розчин $KMnO_4$, дана властивість використовується для їх якісного визначення.

Горіння ацетилену

При спалюванні (повному окисненні) ацетилену виділяється велика кількість тепла:

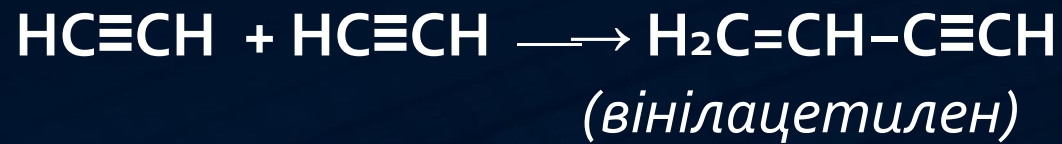
Реакція заміщення

При взаємодії ацетилену (або $\text{R}-\text{C}\equiv\text{C}-\text{H}$) з аміачним розчином оксиду срібла утворюються осадки нерозчинних ацетиленідів:

Реакція полімеризації

1. Димеризація під дією водного розчину CuCl_2 і NH_4Cl :

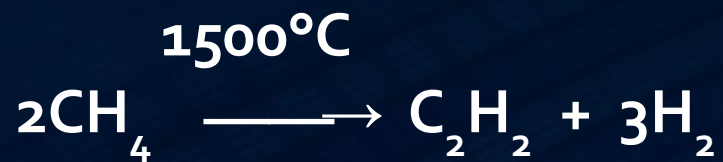
2. Тримеризація ацетилену над активованим вугіллям призводить до утворення бензолу (реакція Зелінського):

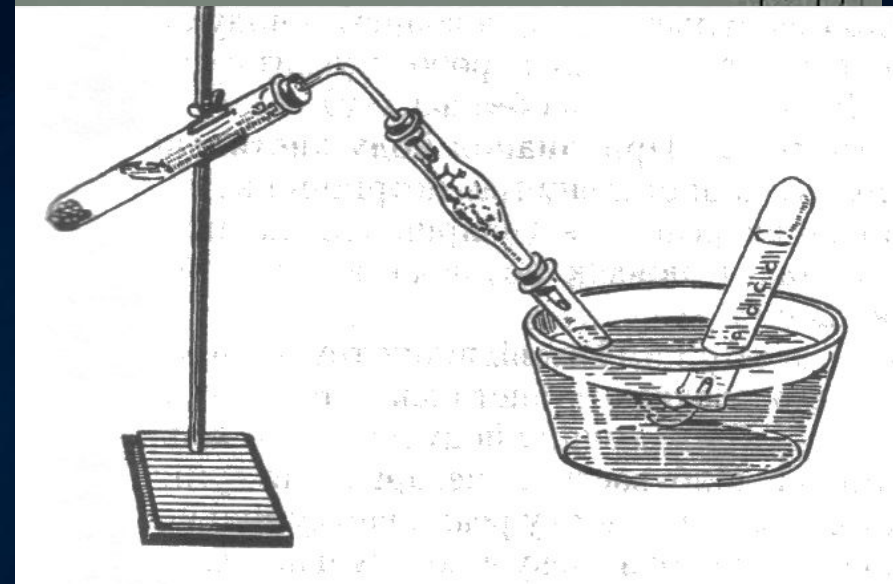
Добування алкінів

Ацетилен добувають в промисловості двома способами:

1. Термічний крекінг метану:

2. Гідроліз карбіду кальцію:

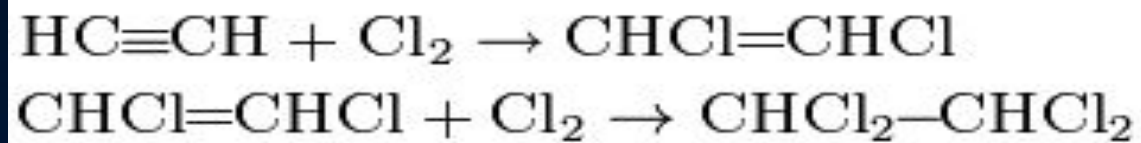

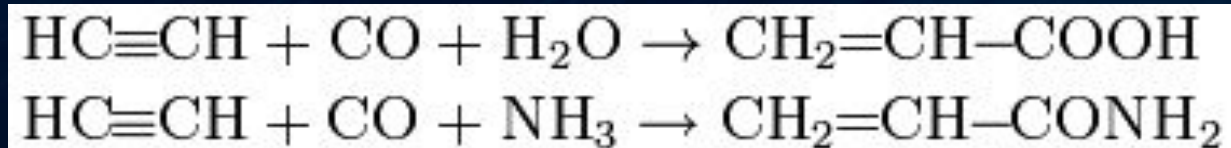
Хімічні реакції алкінів

Хімічні властивості ацетиленових вуглеводнів обумовлені природою потрійного зв'язку, хімічною поведінкою карбонових атомів у стані *sp*-гібридизації. Для них характерні реакції електрофільного приєднання, заміщення кінцевого атома Гідрогену, окиснення та відновлення, полімеризації.

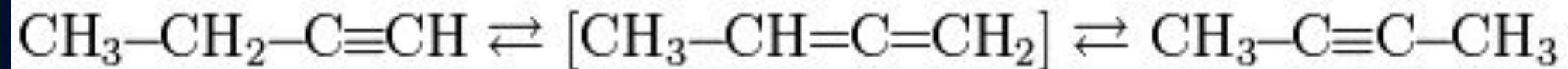
Реакція галогенування:

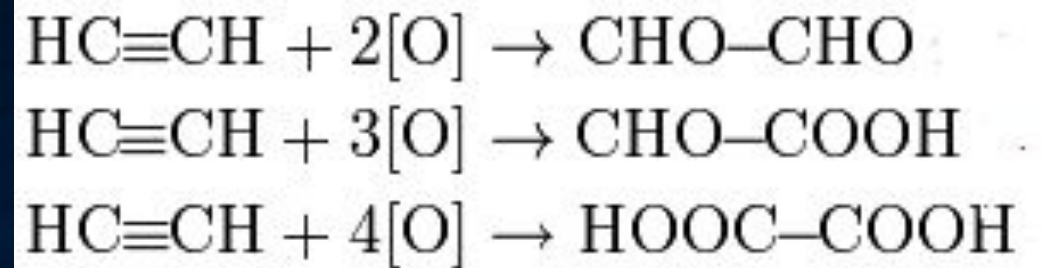
Реакція карболінування:

Реакція ізомеризації:

Реакція окиснювального приєднання:

Застосування алкінів

